

Министър Бозуков:

**Фермерите
ще получат
1,3 млрд. лв.
до Нова
година**

►► II-III

БЪЛГАРСКИ
ФЕРМЕР

УСПЕЛИТЕ 2021

В синхрон с климата

**На 9 ноември -
Агробизнесмен
на годината**

**България
е вече на
картата на
автоматизацията**

►► XIV-XV

**Земеделци
оптимизират
дейностите**

►► VI-VII

Основен партньор

С подкрепата на

Проф. д-р Христо Бозуков, министър на земеделието, храните и горите:

Има 26,7% ръст в износа на

ТИХОМИР ТОНЧЕВ

- Министър Бозуков, изминава още една трудна година за земеделците.

Каква е вашата оценка за нея?

- Безспорно годината беше трудна. От една страна, са повишените разходи вследствие на COVID пандемията, която се отрази на цените на горивата, торовете, препаратите. От друга, се появили и някои неблагоприятни климатични условия - суша, градушки и проливни дъждове. Но като цяло годината може да се отчете като сравнително добра за страната. Особено в частта на зърнено-житните и маслодайните култури.

- Какво показват данните - кои подсектори имат най-голям ръст, а кои най-големи спадове?

- За пореден път най-добре се прояви зърнопроизводството. От 2017 г. не е имало такива рекордни добиви като тазгодишните. Реколтата от пшеница е 7,160 млн. тона и със запаса от 200 000-300 000 тона стават към 7,4 млн. т. Така че

зърненият баланс на България е преосигурен

На страната са необходими 1,6-1,7 млн. т, от които около 900 хел.-1 млн. т са за човешка консумация, а останалото количество отива за фуражи.

При слънчогледа засушаването в някои месеци не даде възможност добре да се формира зърното в някои региони, но все пак добивът е добър. Същата е ситуацията при рапицата, така се очертава положението и при царевичата.

Ръст има и в овощарството. Например при кайсиите производството е 23 000 тона, при ягодиите - 6500 т, при малините - над 6600 т.

Зеленчукопроизводството беше един от подсекторите, които бяха най-негативно засегнати. До момента са прибрани 87% от картофите и производството е около 165 хил. тона, като добивите са съпоставими с миналата година - около 1800 кг/дка. Но през последните месеци, особено в района на Гоцеделчевско, вследствие на обилните дъждове хората не могат да си приберат картофите. И дано в следващите дни ситуацията е подходяща, за да извадят реколтата си и тя да не остава на полето.

- Какво показват външнотърговските данни за земеделието ни?

- Стокообменът с аграрни стоки представлява около 12-15% от общия за страната. Износът е 15-17%, а вносът е по-малък - от 10 до 13%. Имаме положително външнотърговско салдо. Традиционно търговията със страните от ЕС формира около 60-70% от общия аграрен износ. И въпреки нарастващите предизвикателства пред селското стопанство - като екстремни прояви на неблагоприятните климатични условия, усложнената обстановка, свързана с пандемията, и всичко, което споменахме досега, се наблюдава възходящо развитие на външната търговия с аграрни стоки на България. По предварителни данни за периода януари - юли е налице разширяване на реализацията на български аграрни стоки на световния пазар, като ръстът е близо 15% на годишна база и възлиза на

В БАБХ са сключвани договори без осигурено финансиране

3 млрд. евро. Сравнявайки с данните от същия период на предпандемичната 2019 г., се отчита ръст с 26,7% сега, по време на пандемията.

- В пандемията бяха нарушени логистичните канали - това пренареди ли листата на най-търсените български земеделски продукти?

- За съжаление, ние просто няма как да надскочим ръста си, особено със зеленчуци и плодове. Водещите селскостопански стоки в експортната листа на България си остават зърнено-житните и маслодайните. Освен това има нарастване на износа на растителни мазнини, на безалкохолни напитки, на някои хранителни продукти, които също са произведени от зърнено-житни култури.

Зърното продължава да е водещото, още повече сега заради високата му цена и недостига в някои страни от Европа търсенето му е значително. В Северна Европа, например в Германия, заради дъждовното лято не можах да реколтират значими площи.

- Цените на зърното чупят рекорди, но опасенията на потребителите са за още по-голямо поскъпване на хляба. Има ли държавата механизми да влияе на цените?

- Не виждам такива механизми, защото цената на хляба не се дължи единствено и само на пшеницата. Тя формира около 40-45% от стойността на хляба, останалите са горива, заплати, транспорт. Все пак отражение има не само от це-

ните на пшеницата, но и от другите цени и това е неизбежно. Наистина ние, българите, консумираме големи количества хляб, но той е една от хранителните стоки, които остават достатъчно достъпни.

- Възможна ли е намеса на пазара с разблокиране на количества храни от Държавния резерв, за която ви призоваха вече политици?

- По-скоро животновъдите поискана такова разблокиране заради увеличаването на цените на фуражите. Но това също не е само проблем за България, а за цяла Европа, дори и за света. Ние обмисляхме вариант за въздействие на пазара с отблокиране и изкарване на количества от Държавния резерв. Но за съжаление, се оказва, че това е много труден и сложен процес. Отблокирането на храни и фуражи от Държавния резерв трябва да е обосновано и наистина да е при много критично състояние.

Да, действително въпросът с фуражите е сериозен, но не е чак на толкова критично ниво. Още повече че пшеницата е прибрана, сега вече се реколтира и царевичата, затова мисля, че има възможност да се

успокои растежът на цените на фуражите

- Има ли опасност ценовият натиск от енергоносителите да се прехвърли по-сериозно през зимата при храните и земеделските продукти?

- Не очаквам намаляване на це-

ните, но не вярвам и да има драстично повишение на цените на фуражите. Няколко пъти на съвет на министрите обсъждахме варианти, предложи се от някои страни ЕС да намери механизъм за решаване на този проблем с фуражите. Еврокомисарят Войчеховски обеща да се вземат мерки, но в това отношение не съм голям оптимист. Защото в последно време се заговори за вътрешни възможности с преразпределение и всеки да се спасява поединично и както намери. Това предизвика недоволство сред колегите, но такава е ситуацията и възможностите.

- Ще забраните ли износа на дървесина заради недостига на дърва за огрев?

- Ако смятах, че това ще реши проблема, още вчера щях да съм го направил. Сериозно анализирахме нещата и преценихме, че по-скоро ще доведе само до допълнителни неприятности в европейски и международен мащаб, отколкото да има положителен ефект на пазара. Знаете как се отнасят европейците към такива ограничения и спиране на договори за свободно движение на стоки и капитали. Между другото, в миналото е правен подобен опит от България и действително се е отразило много негативно.

Искам да кажа, че

няма дефицит на дърва

Дори имаме за години напред, прирастът е около 14 млн. куб. м, а годишно се сечат 6-7, най-много 8 млн. Винаги прирастът е повече от сечта, която се осъществява. При нас проблемът е липсата на работна ръка. Нямаме достатъчно дървосекачи. Защото, както проф. Палигорев от Лесотехническия университет каза: фирмите обучават дървосекачи и после те, както нашите лекари и инженери, отиват в чужбина за по-високи заплати.

Според Закона за горите снабдяването на местното население е първо задължение на общините, които имат общински гори, и само в случай на невъзможност дърва се осигуряват от държавните гори. Списъците на правоимащите лица са изготвени, дървата са заплатени. Но по политически причини съответните кметове там спират доставките.

- Имате ли такива конкретни сигнали?

- Има от Кирково, от Родопите. При последния сигнал даже става въпрос за частна гора на цяло село до Своге. Кметът е заявил, че няма да има сеч и доставка на дърва, защото имало заповед на министъра до изборите да не се сече. Възложих да се направи проверка и да ми покаже тази заповед, иначе за уронване на престижа на министерството ще го дадем под съд. Той взе да шикалкави, че нямало подобно нещо, просто не го били разбрали. За Кирково е имало 3 списъка - на хора от една партия, после на втора и накрая общ списък. Освен това там има и други далавери. 10 куб. м са достатъчни за отоплението на една къща, но когато в нея са бабата и дядото, синът и снахата, внуците - стават 3 домакинства. Те вземат 30 кубика, ползват 10 куб. и продават другите. Има много такива случаи.

агропродукти в пандемията

- Ще бъде ли спазен срокът и България ще изпрати ли качествен стратегически план до Нова година?

- Преди малко го обсъждахме с колегите на оперативката. Те казаха, че са готови и сега да предадем стратегическия план, но не трябва да е за сметка на качеството. И затова стратегическият план трябва да се обсъди много сериозно. Той трябва, след като бъде изготвен, 1 месец да бъде на обществено обсъждане. Правим всичко възможно - почти сме готови с първи стълб, работи се по втори.

- Но не са ясни финансовите параметри на разработените екосхеми по първи стълб.

- Това е ограничаващият фактор. Все още всичките законови и финансови параметри не са ясни.

- А кога?

- Ние настояхме, дори подписахме една декларация възможно в най-кратък срок да бъде предоставена тази информация на страните членки. Защото в случая ограничителният фактор идва от Европейската комисия, не е в нас. Работим, доколкото ни позволяват данните, с които разполагаме. Освен това за някои неща

ще ни трябват политически решения

- например таваните на плащанията. За мен не е резонно и правилно ние да ги определяме, защото, когато се вземе от по-голям кръг хора от Народното събрание, има и по-голяма тежест. Но се опасявам, че ще се наложи ние да вземем тези решения, както ще стане и с изготвянето на бюджета. Както казва един колега - изтеглихте късата клечка. Въпросът за таваните на плащанията е сериозен, защото засяга много хора и интереси.

- Кое е най-важното, което успяхте да свършите с вашия ек-ип?

- Може да прозвучи нескромно, но мисля, че за краткия период постигнахме с екипа доста неща. И най-важното е, че показахме на земеделските производители, че те могат да разчитат на структурите на министерството на земеделието. И не фермерите да се явяват като слуги, а че тези структури получават заплати и от техните данъци, за да ги обслужват и да вършат работата си качествено и навреме. А не да се налага някой да им доплаща, за да се придвижат нещата. В ДФЗ много ясно се видя как положително тръгнаха нещата и има обратна реакция от фермерите. За съжаление, не навсякъде успяхме така.

- Например в „Напоителни системи“?

- „Напоителни системи“ от години е управлявано като едно приватизирано дружество. Сега се плаче много, че нямало да има напояване. През 2017 г. при първия ми мандат на служебен министър състоянието беше същото като сега. 4 години има напояване, макар и трудно да върви. Ние вземаме мерки и ще направим разчети, защото може да се вземат нископикови заеми. Искаме да премахнем

Реколти 2021 г.

Пшеница	7 159 748 m	+52%
Ечемик	700 000 m	+27%
Рапица	376 364 m	+36%
Слънчоглед	2 000 000 m	+13-14%
Кайсии	23 009 m	+142%
Ягоди	6471 m	+51%
Малини	6649 m	+8%
Дини	104 582	+20%
Пъпешу	32 807 m	+29%

Пипер	41 682	-12%
Домати - полски	35 927 m	-24%
Черешу	45 880 m	-12%
Розов цвят	11 807	-21%

По оперативни данни на Министерство на земеделието, храните и горите

най-важното ограничение - оценката за въздействие върху околната среда. Това спря и нас, сега ще възложим тази оценка, за да може следващо правителство да поиска заем за „Напоителни системи“. Когато имат готова ОВОС, може да стане бързо, лесно и безпрепятствено. Но за да се реструктурира „Напоителни системи“ в печелившо дружество,

са нужни не 840 млн., а 2 млрд. лв.

Това е анализът, който беше направен.

И все пак ние не оставяме „Напоителни системи“ без нищо. По подмярка 4.3 направихме всичко възможно да бъдат изчистени задълженията им и да се намери гаранция от 40 млн., за да могат „Напоителни системи“ да усвоят 107 млн. лв. А ги заварихме с 27 млн. лв. дълг и абсолютно забатачени. Успяхме да осигурим съфинансирането и те ще получат 107 млн., с които ще рехабилитират 24 обекта.

- Какво не успяхте за направите, а искахте, за тези близо 6 месеца като служебен министър?

- Имах голямо желание БАБХ също да тръгне по един по-прозрачен и изчистен начин. Но там нещата са много тежки. Аутсорсвани са много дейности, които трябва да се извършват от самата агенция, и те дори имат капацитет за това. „Златният гьол“ е само един пример, има доста лаборатории, екарисажи и т.н. Ако тръгнем да говорим, ще ни отнеме цялото време. Там са сключвани договори без осигурено финансиране и сега хората си търсят парите, а ние нямаме основание да ги дадем, защото не са били заложили средства. И търсим кои са виновниците и чия е отговорността да се сключат тези договори без финансиране.

- В БАБХ сменихте вече двама шефове...

- Ако се наложи, и трети ще сменим. Въпросът е да вървят нещата. Там има съпротива и противодействие от вътрешните структури. Нещата са много порочни. Например в Плевен сега отнехме лицен-

за на един ветеринарен лекар.

- За него обаче местните фермери твърдят, че е много добър, и получихме оплаквания за отнетия лиценз.

- Проверката ни установи категорично, че има сериозни нарушения. Това, че някой прави подобни твърдения, не значи, че те са верни. Аз вече от опит разбирам, че ако някого много го хвалят, има нещо съмнително.

- Казахте в началото на мандата, че администрацията в земеделското министерство е спряла да работи покрай трите парламентарни избора. Успяхте ли да я мотивирате да влезе в ритъм?

- Много трудно е да бъде задвижена една огромна административна машина. Отне ни доста време и труд, но мисля, че успяхме да я задвижим, и резултатите доказват, че се работи на сравнително добри обороти. Винаги може и още, има какво да се желае. Опитвам се да не съкращавам хора, но ги ротирам - места от едно на друго място. За да го имат предвид другите и да действат сериозно.

- На колко средства и по какви нови мерки за подпомагане могат да разчитат земеделците до края на годината? А през следващата?

- До края на годината

предстои да бъдат платени 1,3 млрд. лв.

Средствата са осигурени - парите за регулярните плащания са заложили. Благодаря, че депутатите от последния парламент актуализираха бюджета, въпреки че ни орязаха с 25 млн. лв., за които предоставихме разчети. Затова и имаме недостиг - свинеждите имат нужда от подпомагане и техните 13 млн. бяха включени в тези пари. Имахме и идеи за подпомагане за торове и препарати, но, за съжаление, не бяха приети.

Направихме и вътрешно реструктуриране - прехвърляне на средства от други мерки. 2 млн. намерихме за животновъдите, както и по 3 млн. на птицевъдите и свинеждите. Всеки от двата сектора ще получи тази година по 38

млн. лв., което досега не се е случвало.

Разбирам, че средствата никога не достигат, но това са възможноностите. Това успяхме отвсякъде да съберем и

това е върхът, който можеше да се направи

Разбираме нуждата на земеделците по-скоро да си получат парите. Но, не знам защо някои не искат да приемат, че има и законови неща, които трябва да се изминат, за да може да се раздадат тези средства.

Например за COVID мярката първо трябваше да се направи нотификация - чакахме я месец и нещо. След това Министерският съвет трябваше да вземе решение, сега се налага фирмата по ИСУН да изготви модул - от 3 до 5 дни им трябва. После самите земеделци трябва да се регистрират, а те са 50 000 и отнема време. И закъснението идва.

Правим всичко възможно и понякога за седмица разминаване в сравнение с последната година се прави огромна драма. Аз това не мога да го асимилирам. Не забавяме съзнателно нещата, но такава е процедурата и ако не я спазим, ще трябва някои да връщат пари.

- Натискът за по-зелено земеделие води до тежки и скъпи изисквания за фермерите и по-високи цени за потребителите. Има ли нагласа сред колегите ви в ЕС да се преразгледат мерките и сроковете за въвеждането им?

- Както спомена един колега - ние като че ли не правим обща селскостопанска политика, а обща екологична политика. Но, разбира се, че ситуацията по света е такава, че трябва спешни и адекватни мерки за опазване на околната среда, въздуха, водите. Но мисля, че малко закъсняхме и сега искаме да го компенсираме с едни екстремни мерки, които могат да окажат и негативно въздействие. И когато различните страни са с различна степен на прилагане на тези мерки, не може да се изисква всички да вървят с едно темпо. Поставихме го този въпрос, но в ЕК е заложен принципът: ние да изискваме колкото се може да се ускорят нещата, защото при отлагане няма да се случат.

- Готово ли е българското земеделие да отговори на предизвикателствата на климатичните промени?

- Откровено казано, не сме много готови. Ние продължаваме да залагаме на сортове, които са адаптирани от Западна Европа, защото са високодобивни. Това е специално за пшеницата. Нашите институти имат добри сортове, но са доста по-нископродуктивни.

В момента се залага не толкова на качество и устойчивост, колкото на добив. Знаете, че миналата година тези, които бяха използвали чужди сортове, пострадаха. А с българските имаха сравнително нормални добиви. Предполагам, че в бъдеще нещата ще продължат в тази насока. И това може би ще накара нашите производители да се обвърнат и върнат към българските сортове.

Технологиите следват капризите на времето

Селекционират се култури, устойчиви на стресови фактори, които пък се опазват с растителнозащитни продукти, щадящи почвата и околната среда

ВАНЯ ВЕЛИНСКА

Земеделieto е подвластно на климата, винаги е било така. Още от древни времена, когато се е използвала животинска сила, до днес, когато автоматизацията, роботизацията, дигитализацията са част от съвременните технологии. И все пак климатичните условия си остават фактор, който е сред лимитиращите агропроизводството.

Никой не отрича, че и в България има видими климатични промени. Трудно обаче може да говорим за глобална промяна. Това, което наблюдаваме, са екстреми, които, за съжаление, както прогнозира ученията, ще стават все по-чести и ще бъдат все по-непредвидими.

Въпреки това не е сериозно да се мисли, че драстично ще се променят културите, които се отглеждат в момента. В България скоро няма да има насаждения с маслини, цитруси или банани. Да, може единични дръвчета в любителските градини, но не и в професионалните стопанства. Така че трябва да съсредоточим усилията си към културите, които са традиционни за страната ни. По-скоро предизвикателството е към промяна на технологиите на отглеждането им.

От години селекционерите по света имат сериозни постижения. Факт са семената, и то при различни полски култури, които показват много добри характеристики. И ако допреди десетина години водещият показател бе сортът или хибрида да дава висок добив, това вече не е достатъчно. Например при житните култури, като пшеница, ечемик и др., се целят студостойчивост, сухоустойчивост, по-ниско стъбло, за да не полягат растенията, толерантност на болести и т.н. При царевичата водещ показател е су-

хоустойчивостта на хибрида, при слънчогледа – устойчивост на някои болести като мана, а също и ген за устойчивост на паразита синя китка, при рапицата – ген за устойчивост на разпукване на шушулките, и т.н.

Не по-различна е и ситуацията в химическата индустрия. И там през последните години излизат и вече се прилагат в практиката различни продукти. Сериозни промени виждаме в технологията на хранене на културите. Мина времето на двукратното или трикратното торене, когато през есента се правеше основно торене на почвата, което се допълваше от 2-3 вегетационни. Сега

торовнасянето може да е изключително прецизно

Извършва се въз основа не само на почвен анализ, но и на редица фактори като състоянието на почвата и климатичните условия към момента. Различните торове имат особености, които трябва да се съобразят с температура и влага, за да могат пълноценно да се усвоят от растенията. Съвсем пресен пример е по-миналият сезон, когато в Североизточна България, се внесоха големи количества торове, които не само не се усвоиха, но се стигна и до пригори по растенията.

Напоследък се налагат и торове, произведени по иновативни технологии, които позволяват постепенно отдаване на хранителните елементи. Така няма загуби на тор, а растенията го усвояват, когато имат нужда от храна. Безспорно тези технологии са бъдещето в храненето на културите, още повече във времена, в които цената на торове се увеличи в пъти.

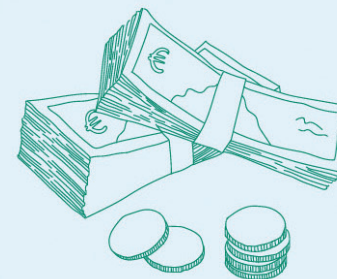
Сериозен напредък виждаме и при продуктите за растителна защита. Със забраната на много активни веще-

Изменението на климата води до икономически загуби

Финансовите загуби от природни бедствия и климатични аномалии за последните 40 години в 27-те държави-членки на ЕС, са наг

419 милиарда евро.

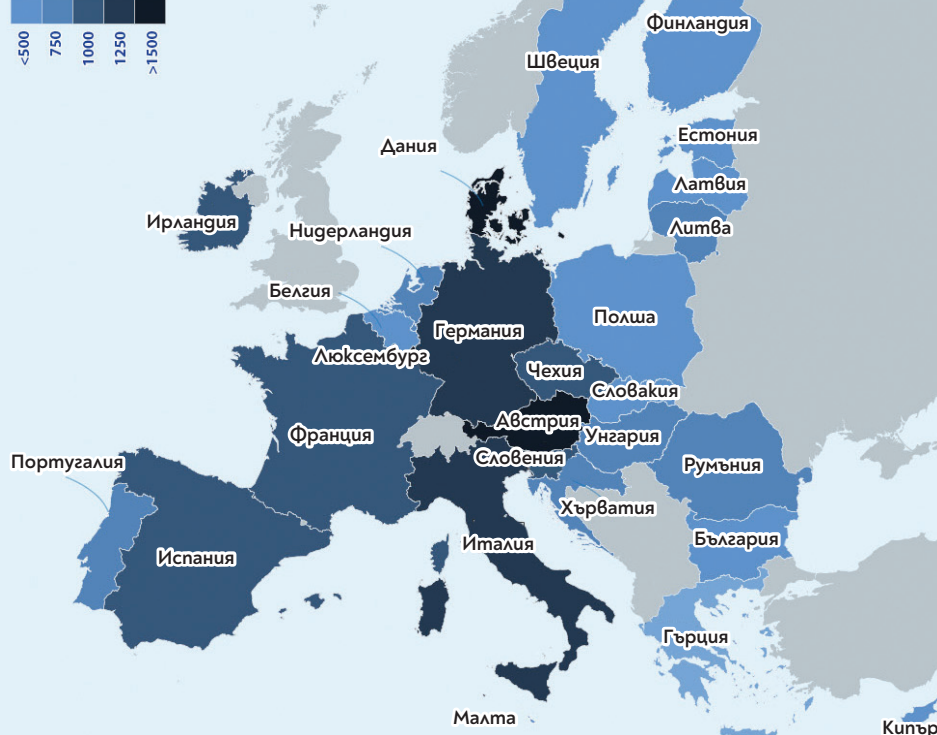
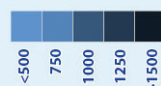
Това е значително повече от разходите за всички политики и програми на ЕС за две години.

Най-големи загуби са претърпели Германия, Италия и Франция.

Загуби от природни бедствия и климатични аномалии между 1980 и 2019 г.

Загуби на глава от населението в евро

Източник: Съвет на Европейския съюз, Генерален секретариат

ства химическата индустрия търси различни варианти за защита, част от които няма да са и химически. И сега има продукти, които, без да се определят като био,

са щадящи не само за културите, но и за почвата и околната среда

Но пък опазването на културните растения от вредители – болести, неприятели и плевели, не включва само химия. Не заради ограниченията в използването на продукти за растителна защита, които се въвеждат от ЕС, но и с цел по-ниски производствени разходи земеделските производители трябва да се ориентират към интегрираното опазване на растенията. Практиките са добре познати, просто е необходимо да се осъвременят и пригодят към днешните реалности. Производителите ще трябва да се върнат към позабравени от миналото агродейности, както и да използват биоагенти, с които се контролират някои от икономически важните вредители. Така че е време родната наука да предложи

нови разработки, които да са осъвременени и които да дават търсената ефикасност.

За поливно земеделие си трябва дългосрочна национална стратегия, както и да се погледне. Защото въпреки сезонните засушавания, има и периоди с достатъчно валежи, водата от които трябва да се съхранява и да се предоставя на производителите за напояване.

Няма съмнение, че климатичните екстреми правят растениевъдното производство по-рисково. Земеделските производители трябва много добре да го планират. Дългосрочните прогнози са необходими повече от всякога. От друга страна, съвременните реалности на постоянно повишаващи се цени на суровините ги поставят пред още по-големи предизвикателства.

През тази есенна кампания фермерите вече се сблъскаха с тях. Например ако по това време миналата година азотният тор е бил 340 лв./тон, то тази е 1200 лв./тон и при положение че е наличен. Горивата са с 1/3 по-скъпи, газът - със 135%. Ако в едно

стопанство сметката за ток през август е била 1000 лв., то през октомври вече е 3500 лв., като и тук се очаква повишаване. Дори и по-добрите цени на зърното, каквито има напоследък, не може да компенсират всички тези повишения, коментират производителите. Някои

вече започват да свиват разходите си

Със сигурност ще се режат и други производствени разходи, т.е. добри практики от технологията. Това ще се отрази на добивите, както и на качеството на продукцията.

Този нов ред обаче диктува, че е необходимо реструктуриране на земеделската работа. А насоките са да се постигат добри добиви, продукцията да е с ниска себестойност, съответно тя да се реализира на високи цени.

Истината е, че вече трудно ще се генерират големи печалби, каквито е имало в предходни години в отделни производства. Ще се наложи земеделието да стъпи по-здрави на земята.

CARDHOLDER NAME

VISA

Успехът не търпи граници

Кредитна карта за земеделски
стопани от Банка ДСК

За повече информация:

www.dskbank.bg / 0700 10 375 / *BDSK (*2375)

Оптимизация е отговорът на

Ако до 2-3 години не се насочим към „умни неща“, няма да сме достатъчно ефективни, смята Венелин Делгянски

ИВОНА ВЕЛИЧКОВА

Венелин Делгянски е известен в средите на агробизнеса. Нормално е, като се има предвид, че от 13-14-годишен обикаля с баща си по полетата. Тогава Йосиф Делгянски е председател на АПК, след което - председател на земеделска кооперация, докато се стигне до семейното им дружество „Гранд агро“. Затова синът му - Венелин, отрано е видял мащабното земеделие и големите машини, което, сам признава, му е помогнало в професионалното развитие.

Сега, близо 30 години по-късно, той продължава успешно да развива семейния бизнес и да обикаля полетата около родния град Раковски. И казва, че въобще не е усетил кога са минали всички тези години - от една кампания в друга, и така колелото на земеделието се върти до

Венелин Делгянски на полето в началото на есенната сеитба
СНИМКИ: АНДРЕЙ БЕЛОКОНСКИ

днес. „Хубавото на нашата работа е, че всеки ден е различно и това ти доставя удоволствие да даваш всичко от себе си. Полската работа изисква човек да има по-голям мерак и не се усеща как минава времето.“

Допреди три години „Гранд агро“ са обработвали около 100 000 дка земя,

но към този момент са ги

намалили до 65 000 дка

„Идеята беше единствено оптимизация, защото видяхме каква е политиката на ЕС - едрите не се толерират, не са темата на деня. А и цялата обстановка в България, с липсата на кадри, ни наведе на мисълта, че трябва да намалим малко производството, за да разполагаме с качествени хора и машини и да запазим ресурса на техниката“, разказва младият Делгянски.

Стопанството им е в землищата на Раковски, Брезово, Боярино и село Чоба. Отглежданите култури са традиционните за района на Южна България - пшеница, ечемик, малко царевица, слънчоглед и рапица. „За нас рапицата като култура е много важна за сеитбооборота, но виждаме, че с всяка година се гледа все по-трудно заради промените в климата и в условията“, споделя земеделецът. Той добавя, че се опитват да компенсират липсата на влага с навлизането на по-нови технологии и техника. Венелин отбелязва, че тази година са засели около 10 300 дка рапица. Част от нея е много добре, а друга - не чак толкова.

Още докато пътувахме към базата в Брезово, по полетата видяхме работещите машини да вдигат прах до небесата. Познавайки и

любовта на домакина ни към техниката, не чакахме дълго, за да насочим разговора натам.

„През 2007 г. закупихме първите си машини John Deere и от тогава до сега залагаме 95% на тази марка. Виждаме в нея много плюсове и имаме чудесно партньорство с техния доставчик за България - „Мегатрон“. Смяя да твърдя, че сервизът им е един от най-добрите у нас.“ Венелин подчерта, че се стараят да

използват ресурса на машините си максимално

Все пак това е голяма инвестиция.

От 2014 г. той също се занимава с търговия и до голяма степен инвентара, с който работят днес, той е внесъл директно от САЩ. „При честите ми посещения там съм видял, че наистина в Щатите е голямото земеделие, а нашето като структура много прилича на тяхното

И няма как да работим с немските машини - с малките плугове, малките сеялки, и да искаме да бъдем конкурентни. Затова се насочихме към американския пазар.“

За Делгянски-младши търговията е по-скоро хоби, което обаче е доставило около сто машини из цяла България. „В последно време на мода са т.нар. безорни технологии и затова за три години сме продали около 25 сеялки.“ Точно такива машини видяхме в действие на полето.

„Клиентите си мога да нарека по-скоро приятели. Те ме приемат не толкова като търговец, а като колега, земеделец. Въпросът е да спечелиш доверието им. И както съм казвал много пъти - най-важният актив на човек е името, защото то работи само за теб“, обяс-

нява агробизнесменът. Като позитивен човек той търси във всяко нещо плюсовете. Сред предимствата на тази търговия изтъква възможността да контактува с най-добрите в бранша, да посети стопанствата им и да види как работят, да обменят идеи.

Интересна е и връзката на Венелин Делгянски със САЩ. Първото му посещение е през 2007 г., но то е чисто търговско. След това се включва в земеделска група, с която пътуват през 2009 г. Той си припомня любопитни истории за американците и представите им за нашето земеделие. Следващото пътуване е през 2012 г. и тогава агробизнесменът кани домакините да посетят неговото стопанство у нас. В рамките на седмицата им в България Венелин ги развежда из цялата страна и им показва, че тя не е толкова допотопна, за колкото я смятат. Тогава започват да приемат нещата по-сериозно.

Всичко това ражда и още една интересна история. В центъра ѝ е

първата No-till сеялка на John Deere, която той докарва у нас

Заедно с нея тук пристига журналист от списанието на марката - The furrow, който прави репортаж за стопанството на фамилията Делгянски.

„И така малко по малко се изгради моята връзка с Америка. Старая се да ходя максимум на всеки две години, за да влизам в час с новостите, но покрай пандемията стана малко по-сложно“, споделя земеделецът.

Тъй като разговаряме за новостите в сектора, питам го дали тя ще реши проблема с липсата на кадри?

ВСИЧКИ ТОРОВЕ ЗА ВАШЕТО ЗЕМЕДЕЛИЕ

SEMBODJA

- ▶ Лаборатория за изследване на почви, води и растителна тъкан
- ▶ Hag 80 продукта от всички групи торове
- ▶ Екип от агрономи-консултанти
- ▶ Изготвяне на индивидуални схеми за хранене на всички видове култури
- ▶ Дългосрочно партньорство на топ ниво

0886 691 945 • www.sembodja.bg

СКОКА НА ТОРОВОТЕ И ГОРИВАТА

Вече го прави, смята той. Всички приложения, които използва на телефона си, много го улесняват. „Една от причините да работим само с John Deere е, че всичко вътре е еднакво. Смя да твърдя, че съм първият в България с РТК базова станция за 2 см точност през 2010 г. Сигурно съм и един от първите със сдвоени гуми на големите трактори. Това е опит, почерпен именно от американските ми посещения“, обяснява агробизнесменът.

Дигитализацията е бъдещето на земеделието, но човекът няма как да бъде премахнат като фактор, убеден е той. Персоналът в стопанството на „Гранд агро“ е средно в границите 35-45 години, някои от тях са второ поколение работници. Това са млади хора, готови да се учат.

„Ако говорим за пътя на земеделието, с дигитализацията и процесите в нея, ние сме си изградили начин на работа –

използваме много „умни неща“

Почвените проби, анали-

За Делгянски-младши търговията е по-скоро хоби, което обаче е доставило около сто машини из цяла България

зите, изготвянето на карти са наистина полезни и смятам, че ако до 2-3 години не се насочим към тези способности, цената на ресурсите, които ползваме, ще намалява нашата конкурентоспособност“, разсъждава Делгянски.

За него е много важно като ръководител да си на полето и да следиш целия процес. „За да бъдеш успешен, трябва първо да ана-

лизираш добива от предната година. Например слънчогледът при нас тази година беше с добиви от 70 до 265 кг/дка. И трябва да направим анализ защо е тази голяма разлика, а срокът е наистина кратък. Затова се фокусираме върху проблемните места. Целта е да не правим едностранчиво торене. Това е начинът да отговорим на високите цени на торове и горивата. Трябва

да заложим на оптимизиране на разходите, но не на всяка цена“, казва земеделецът.

Така стигаме отново до No-Till технологията, към която много фермери ходиха като панацея. Но според Венелин не е точно така. Както всяко нещо си има и минуси. Например времето, необходимо за да се видят резултати. Не всеки може да си го позволи.

А и първоначалната инвестиция е много голяма.

Земеделецът се обявява за **привърженик на директната сеитба**,

като подчертава, че трябва да се прави разлика между двете.

„Проблемът при едрите земеделци е, че като имаме капитал, търсим нещо ново. То не винаги е най-доброто, но както казва баща ми, това е инвестиция в опит. Докато малките земеделци си карат по традиционния начин, защото те нямат право на грешки“, смее се агробизнесменът.

Финалът на разговора ни, разбира се, е оптимистичен. Както самият Венелин казва:

„Няма как да оцелееш като земеделец, ако не си оптимист. Подложени сме на огромен стрес, защото всичко зависи от времето, а ние няма как да го владеем. Можем единствено да гледаме и да се надяваме. Но земеделието ще е нужно: докато има хора на тази планета, те ще трябва да ядат. И затова нашите продукти винаги ще се търсят.“

Пилето
да е от

останалото
е въпрос на
Вкус

AWARDED FOR
Bulgaria
Superbrands
2015/2016
QUALITY - RELIABILITY - DISTINCTION

f GradusChicken
www.gradus.bg

С грижа за 1000 овце и 4 деца

РАДИНА ИВАНОВА

Субсидиите и инвестиционните мерки не могат да заменят ефектите от справедливите изкупни цени на суровините за благосъстоянието на една ферма. А когато те не са такива, първичният производител остава най-ощетен. Но дали фермерите ще са губещите, или печелившите, зависи изцяло от самите тях. Формулата за това е изпитана по света, а и у нас - обединението, казва Галина Мирчева, млад овцевъд с 1000 животни в района на Плевен.

Не става въпрос за големите асоциации и съюзи, в които всеки членува и през които браншовете заявяват исканията си, а на малки, локални сдружения, чрез които стопаните заедно

Галина Мирчева се бори за справедливи цени на млякото

предлагат своята суровина в по-големи количества. Така постигат по-добри и защитени цени и не на последно място купуват консумативи с отстъпки.

Към създаване на обединения

в цялата страна Мирчева призовава и своите колеги. Тя е инициатор на сформирания преди 1,5 г. дружество „Плевенско мляко 2020“. То включва 7 овцевъдски ферми с доилни зали и с общо около 4000 овце. С обединението вече не фермерите поединично търсят

Галина Мирчева следва втора магистратура в Аграрния университет в Пловдив.

къде да реализират продукта си, а те стават търсене. Млякото предават на мандра на сигурни цени, а не на онези ниските, които са масови в Северозападна България.

Много съм щастлива от това, което направихме, защото виждаме резултатите, допълва младата фермерка, осъзнавайки, че не е много обичайно хората да бъдат обединени в една кауза в България. „Всеки си мисли, че сам би се справил по-добре, или не е готов да се съобразява и да работи по едни и същи правила и цени с другите. Но това е начинът!“, сигурна е тя. Още повече и във времето сега, когато заради двойното преमेждие - ниски изкупни цени и скъпи фуражи, ферми не издържат и разпродават животни.

По нейни думи именно това е западният модел, с който земеделските производители са оценени от общността. Не на последно място е ползата от обмяна на опит. Често говорят часове, когато се съберат, и намират решения, разкри младата дама.

Коя е тя?

Галина Мирчева, на 40 г., семейна с 4 деца - 3 момчета и 1 момиче. Запознава се със съпруга си Борислав Василев в Испания - тогава и двамата са младежи, заминали с родителите си да живеят и работят за по-справедливи доходи. По случайност се оказва, че са си и „свои“ - Галина е родом от плевенското село Търнене, а Борислав от съседното Градина. През

2005 г. събрали средства да основат собствен бизнес и вече семейни се върнали в България и се захванали със земеделие - първоначално с 250 дка.

В началото младата майка се е занимавала с воденето на документацията на фирмата. Но това не е достатъчно за нейния неуморен и борбен дух. „Обичам да ми е трудно. Когато ми стане лесно, не се чувствам добре, сякаш нещо липсва, постоянно трябва да съм на педали“, казва за себе си дамата. Така през 2012 г. основава свой собствен агробизнес с млечни овце - един затихващ сектор у нас. А теренът вече бил на разположение - стари обори в близкото село Петърница, които купили изгодна с първоначална идея да ползват за склад.

Имаме храната, имаме сградите, липсват животните, защо да не затворим цикъла със земеделие и животновъдство, споделила идеята на мъжа си. „Той тогава каза крави, обаче аз настоях да са овце - полесно за мен като жена да ги гледам и да им се радвам“. Овцете Мирчева свързвала с красиви спомени от детството: „Баща ми кръщаваше всички агънца Галя“, но да се гледат интензивно не била лесна задача. Особено когато в първите години доели на ръка, а работниците редовно се отказвали заради непривлекателния труд.

Но всичко това й дава нови житейски уроци - да се отнася

с респект към служителите,

да е редовна и коректна с тях, за да бъдат и те такива. „Опитвам се да им създам условия, максимално да улесня процесите и да ги механизирам, защото на тях съм им поверила животните. Често се събираме заедно, ядем, смеем се, те са другото ми семейство. И те ми споделят, че идват с же-

лание на работа“. В стопанството работят трима души.

Галина стартира с 250 бройки от българската порода „Плевенска черноглава“, днес отглежда около 1000 от „Асаф“ и синтетичната порода „Българска млечна овца“. Промея ги, защото са по-високопродуктивни, а за един нарастващ бизнес това е от огромно значение. Млякото е по-нискокачествено, отколкото на старата местна порода, но то пък може да се контролира и изпила.

Стопанството в с. Петърница е едно от малкото у нас, което предава цялостно овче мляко на мандрите. Заради недостига му има голямо търсене и цената е по-добра, споделя младата фермерка. През март-април тя стремглаво пада, когато започва масовото доене на овце в страната.

Не спира да се учи

Галина Мирчева завършва висшето си образование у нас след завръщането си от Испания. Първо, бакалавър „Стопанско управление“ в академията в Свищов, също там и магистратура „Агробизнес“. В момента следва втора магистратура в Аграрен университет - Пловдив „Селекция и репродукция на селскостопански животни“.

До желанието на човек е да може да се справи с много неща, смята Галина - студент и отговорник на групата, овцевъд, инициатор на добри каузи и майка на четири деца.

За Мирчева ученето е ценна инвестиция и приключение. Вече сама практикува изкуствено осеменяване и се радва на резултата. От първи опит има 20 бременни от 40 оплодени майки. От тях има и новородени агънца.

Нерядко фермата е домакин на практики и събития за учаци. А в нея - в доилното помещение, както и в оборите - звучи класическа релаксираща музика. Тя успокоява животните и ги прави по-производителни.

BULAGRO

Продукти за растителна защита
Високопродуктивни семена
Листни и почвени торове
Растежни регулатори
Застраховки
Горива

042 / 600 171
0888 00 40 60

office@bulagro.com www.bulagro.bg Bulagro Group Bulagro

Управителят на „Агримарт“ Николай Минев е представител на новото поколение български фермери, които залагат на новите технологии в производството.

Технологии от бъдещето в стопанството на „Агримарт“

Нови подходи пазят почвата и увеличават добивите

Всичко повече технологии с името Smart навлизат в живота и бизнеса. Независимо за какво се отнасят, те са обединени от общия стремеж към разумно, ефективно и интелигентно решаване на сложни технически, организационни и производствени задачи.

И Smart земеделието не изостава от този процес. Няма съмнение, че интелигентното селско стопанство представлява бъдещето в агросектора и е тенденция, която ще обхваща все повече земеделски производители.

Като една от най-прогресивните компании в бранша, „Агримарт“ – дъщерното производствено дружество на лидера в управлението на земеделски земи „Агрион“, не изостава от световните тенденции. Неслучайно управителят на „Агримарт“ Николай Минев получи приза на в. „Български фермер“ – „Агробизнесмен на България“, за 2020 година.

Все повече нови технологии, които пазят земята и увеличават добивите, се прилагат в полетата край Долна Митрополия.

Първата, която вече не е чак такава новост за българското земеделие, е No-Till технологията, позната у нас като

сеитба без обработка, разказва Петър Илиев, главен агроном на „Агримарт“.

Световната организация по прехрана и земеделие (ФАО) определя No-Till

като консервационно земеделие. Това е подход за управление на агро- и екосистемите за подобряване на устойчивата производителност, за повишена печалба и продоволствена сигурност, като същевременно се запазва и подобрява ресурсната база и околната среда.

Той се характеризира с три основни принципа – минимално механично обезпокояване на почвата, постоянно покритие на почвата с органична материя, диверсификация на културите, отглеждани последователно и/или в асоциация. Тези принципи са универсално приложими за всички земеделски райони и почви, обяснява Петър Илиев.

По думите му, това е приносът на „Агримарт“ в световните усилия за контрол на замърсяването на въздуха като цяло и в частност за глобалното затопляне.

Едно от най-големите предимства на No-Till технологията е, че пестицидите и усилията на фермерите. Обработката

на почвата е сред селскостопанските операции, които са от най-енергоемките и ако не се обработва почвата, фермерите могат да спестят между 20 и 30% от времето, труда и горивата, които се влагат за механичните обработки при конвенционалното земеделие, твърди главният агроном.

В същото време зад технологията дебнат и изненади. Петър Илиев, например, се сблъскал с голямо нападение от обикновена полевка. За да се справим, се налагаше да слагаме примамки, което не е най-добрият вариант за опазване на културите, разказва агрономът.

Затова, по думите му, всяка технология трябва да се прилага ограничено, поне в началото. Налагат се опити, които да покажат изгодна ли е тя и какви ще бъдат ползите и негативите за обработваемата земя. На базата на тези опити пък трябва да се извадят съответните изводи как да се прилагат иновациите. Със сигурност обаче това е бъдещето в

дългосрочен план, убеден е Илиев.

Друга технология, която прилага „Агримарт“, е

изкуственото заразяване на почвата с микориза

Това е специфично образуване между хифите на някои гъби и корените на висшите растения. Над 95% от висшите растения могат да образуват микориза, а за някои видове микоризата е условие за тяхното съществуване. Появила се веднъж, тя оказва своето благоприятно въздействие върху растенията през целия им живот.

Микоризата или гъбокоренът покрива като с паяжина корените, среща се с тях, като увеличава многократно техния обем и всмукателната им способност. Хифите на микоризата в търсенето на вода и хранителни вещества могат да се отдалечат на стотици метри, а теглото им да достигне стотици килограми и дори тонове.

Засега опитите в Долна Митрополия се правят

върху ограничено количество площи с царевица и слънчоглед. Причината за този експеримент е спадът на почвеното плодородие. Това е световна тенденция и България не прави изключение. Дължи се на ерозията, многото обработки, прекалено голямата употреба на минерални торове.

На практика микоризата представлява вкарване в почвата, чрез пръскане, на гъбите, които са полезни за растенията. Те пък допринасят за превръщане на неусвоимите вещества – азот, фосфор и калий в усвоими.

Дългосрочният ефект е повишаване на почвеното плодородие. За целта обаче отново трябва опити, твърди главният агроном. След прибиране на реколтата в продължение на няколко години ще се сравняват промяната в почвеното плодородие и добивите с останалите площи. Ако добивите са поне еднакви, „Агримарт“ ще разшири площите, които се обработват с новите технологии. Няма как да се приложат нови технологии за 1 или 2 години. Ефектът е дългосрочен, но със сигурност бъдещето е в тези нови подходи, убеден е Илиев.

Ако продуктът е качествен, сам намира пътя на пазара

**„Минфрут“
започва с 10 дка
ягоди, сега са
150 дка след
партньорство
с „Кауфланд“**

РАДОСВЕТА БОЧУКОВА

Денят му започва по тъмно, още в 4,00 ч сутринта. Следва бърза организация и разпределение на задачите. Оглед на насажденията, насоки към работниците. В 6,00 ч започва прибирането на продукцията.

„Ягодите се берат много рано сутрин, защото в топлото плодът омеква. Крежка стока е и изисква специално внимание и грижа. След това трябва да се охладят и пакетират и веднага да тръгнат към търговската мрежа. Бързината е основен фактор в този бизнес и това създава най-големия стрес“.

Така описва началото на деня си 43-годишният производител на ягоди от Пловдив Наско Пекалиев. Това е и житейският му ритъм от 20 години. През 2001 г. създава първата си фирма заедно с приятеля си от детинство и настоящ бизнес партньор Мирослав Георгиев. От много работа дори не се е сетил, че тази година

правят 20-годишен юбилей на бизнеса

Били още студенти в Европейския колеж, когато двамата с Миро заминали на бригада за бране на ягоди във Великобритания. Там се родила идеята да се захванат със земеделие, макар че специалността им

Наско Пекалиев и Мирослав Георгиев отглеждат ягоди в пловдивските села Войсил и Динк.

„Корпоративни финанси“, няма нищо общо.

„В никакъв случай не може да се каже, че сме взели някакво английско ноу-хау оттам. Просто поработихме, видяхме кое как е. Тежка, селска работа, с която изкарваш някакви пари“, разказва Наско.

Преценили, че тук, в България няма много възможности за реализация, затова решили да се пробват с частния бизнес.

„Тогава 22-23-годишни, изобщо не си давахме сметка нито за рисковете, нито за трудностите, които предстоят“, признава днес бизнесменът. „Младежка глупост и ентусиазъм. Просто се хвърлихме с главата напред и започнахме“, казва Наско.

Започнали с десетина декара ягоди. Първите количества разсад си внесли от Англия, сорт изпитана марка. Постепенно практиката ги насочила към отглеждането на целогодишни ягоди и така сезонният иначе

бизнес станал постоянен.

Берем ягоди от април до ноември.

казва Пекалиев.

Нещата се променили и бизнесът се разраснал, след като заработили с „Кауфланд“. Когато в началото на 2006 г. с екипа на веригата си стиснали ръцете да им доставят от сочния плод, „Кауфланд“ имали едва 8 магазина в цялата страна. Сега са толкова само в Пловдив и Пазарджик, а броят им в страната надхвърля 60.

„Помня, че отидох в един от магазините просто да се представя. Всичко стана много непринудено. Те казаха – окей, нека да пробваме и така стана“, връща спомените си бизнесменът.

Днес, 15 години по-късно Наско Пекалиев и партньорът му Мирослав Георгиев са умножили многократно площите с ягоди. От 10 декара в началото сега обработват 150 дка в района на

пловдивските села Войсил и Динк. Прохождат и в отглеждането на нов продукт – култивираната боровинка, която също предоставят на „Кауфланд“.

С боровинките имат и единичен

опит за износ в Полша.

но с ягодите е сложно, тъй като бързо се развалят и изискват много прецизна логистика. Буквално за 24 часа плодът трябва да стигне от полето до щанда в магазина, затова засега работят главно за българския пазар.

Въпреки че не е императивно изискване на веригата, те зареждат със стока само „Кауфланд“. „Такова е разбирането ни за партньорство и за лоялност“, казва Пекалиев.

„Без да звучи като реклама, но „Кауфланд“ наистина играят важна роля за разрастването на бизнеса ни“, разказва той. Според него веригите са важен фактор в икономическия живот, тъй

като това са големи търговски структури, които са решили да инвестират милиони в България. Чрез логистика и мрежа веригите предоставят на местните фирми възможности

да продават стоката си.

„Ако си произвел стока, която е качествена и на добра цена, ти си осигуряваш сигурна реализация чрез тях“, допълва бизнесменът.

Доста хора възприемат веригите като структури, които извиват ръцете на производителя, но Пекалиев смята, че това не е истина. „Това, което наблюдавам вече 15 години, е, че „Кауфланд“ се опитва да създава и развива българския производител. За тях е много по-лесно да внесат каквато и да било стока от някоя европейска държава, в някакви пакетажии. Но те предпочитат родното производство и буквално живеят с нашите проблеми“, разказва Наско.

Покрай голямата градушка през август, която унищожи реколтата на много производители в Пловдивско, били в непрекъсната комуникация с екипа на „Кауфланд“. „Браха страхове и тревоги заедно с нас, знаят всичките ни проблеми“, казва бизнесменът. Градушката е поразила ягодовите им насаждения почти 100% и загубите били огромни. Веднага изкоренили всичко и започнали да сеят нов разсад.

Признава, че от „Кауфланд“ им дават много идеи, които впоследствие се оказват успешни – за промяна на опаковките например.

Отново по съвета на „Кауфланд“ са сертифицирали продукцията си по „Глобъл Гап“ – европейско изискване за прилагане на добри практики в селското стопанство. Без този сертификат не приемат стока в нито една европейска верига, казва Пекалиев.

„Най-важното във всяко производство обаче е да си фокусиран върху качеството на продукта, а не да мислиш само за декари, субсидии, цени и пари“, категоричен е Наско Пекалиев.

Върху това се крепи философията му в бизнеса. И видимо дава резултат. „Ако продуктът, който произвеждаш, е качествен и не зависи от други външни фактори, той сам намира пътя си на пазара“, смята бизнесменът. Тогава идват и добрите цени, и парите, и пазарите, и успехите, допълва той.

(Продължава на XIII-а стр.)

VALLEY

**СОЛАРНА
ЕНЕРГИЯ
ЗА ЗЕМЕДЕЛИЕ**

nik.solar
0897 944 007

nik

**ЕТ „БИРНИКОВ -
МАГДАЛЕНА АНГЕЛОВА“**

предлага сертифициран посадъчен материал

КАРТОФИ за семена и консумация от сортовете:

- РИВИЕРА
- АГАТА
- КАРЕРА
- МАНИТУ
- СОРАЯ
- ДЖИЛИ
- БЕЛАРОСА

тел: 0889 232 808, 0888 145 605

Работа и живот на село – очарователни

Доказват го в биоферма „Розино“

РАДИНА ИВАНОВА

Може ли селското стопанство да възстанови чистотата на природата? С малки стъпки и голям ентузиазъм може. Такова е мисленето на Албина Ясинская, създател на биоферма „Розино“.

Стопанството се намира в пределите на едноименното село, скъпано между Стара планина и Средна гора. Попада в биосферен парк „Централен Балкан“ и в защитена зона „Натура 2000“. Впечатлява не само с живописните гледки към Балкана и котловината. То ни убеждава в смисъла и силата на грижата за животните и природата.

Биоферма „Розино“ съществува от 2014 г. Около 70 са кравите от породата „Джерсей“, над 70 са биволите „Българска Мурра“ и малко от интересната индийска „Нили Рави“, които дават мляко всеки ден, а то се преработва в разнообразни млечни продукти и служи за суровина на натурални сладоледи.

Историята

Стари занемарени бунгала и обори е имало на територията на стопанството, преди да започне възстановяването му изцяло от рециклирани материали. Отнело е над две години да се почисти всичко – земята, деретата на реките, и да се приведе в привлекателен вид. И днес една от мисиите е да се покаже, че работата и животът на село могат да са очарователни.

„В началото не мислехме да се занимаваме с фермерство. Всички градини, насаждения и първите животни бяха изключително за нашето семейство. С течение на времето увеличихме броя на животните, вследствие на което нарасна добивът на мляко и това ни позволи да започнем производство на млечни продукти и сладолед, които и до днес се предлагат в нашите обекти“, разказва Албина Ясинская.

„Паралелно подобрехме и цялостната среда на обитание, като реновирахме и продължаваме да възобновяваме оборите. Но не с каквито и да е материали, а с почти всичко от строителството на старите постройки. Наричат го

реинкарнация

Как нещо непотребно се превръща в наглед съвсем друго? При всички строителни дейности нищо не е изхвърлено, отговаря Ясинская. „Така направихме екохолел от бивш обор. Керемидите например, с които покрихме покрива, сме ги събрали от района, където са ги събаряли. Дървения материал сме го сортирали един по един, за да отиде в строителството.“

Хранителните отпадъци се компостират, битовата химия е изцяло биоразградима. Минимизира се използването на пластмаса и неретикулируеми опаковки. Оборският тор се събира, за да се разпръсква

Албина Ясинская сред кравите в биофермата

по пасищата и ливадите.

Екологичното състояние на земята е също от голямо значение.

Огромна роля за това играят ротационната паша и естественото торене. Спазва се точен график кога и къде пашуват животните според големината на парцела. Но от съществено значение е и ротацията на видовете животни – първо кравите, после биволите и накрая козетите, които изпасват терена по различен начин.

Пасищата са общо 1800 декара и са биосертифицирани. Видимо е колко по-голямо е биоразнообразието и как значително се е подобрил тревостоят спрямо съседни общински терени.

„Чували ли сте за проблема на общите блага? Когато едно нещо не е нечие, хората искат максимално да го използват, без да се замислят. Това се вижда на другите терени наоколо. Те имат деградирани почви, започва ерозия.

Ние искаме да сме устойчиви, да запазим терените максимално подобри, а не да направим щета и да торим, защото от тях произвеждаме храна за животните. За щастие, събрахме екип от съмишленици, които споделят нашите ценности и философия. Заедно всяка година засаждаме дървета и храсти в буферни зони с цел да се запази естественият хабитат на флората и фауната. Изградихме къщи за птици и прилепи и подслон за змии, защото, когато се коси, не всички те успяват да се скрият“, обяснява принципа на работа Ясинская.

Биоферма „Розино“ е участник и в проект на Българското дружество за защита на птиците за опазване на застрашения царски орел. За да запазят хранителната му верига, еколозите са заселили ливадите и пасищата им с лалугери.

Много от знанията и уменията за устойчивост в земеделието Албина е научила на живо от Зеп Холцер – пионер на пермакултурата в Европа. Сега тя прилага устойчивите практики в овощната и зеленчуковата градини. Част от био-

довете – вишни и череши, отиват в производството на сладолед и йогурт. Дворът е приютит и други трайни биосертифицирани насаждения – малини, къпини, арония.

Дни на отворените врати

има редовно във фермата. Целта

им е да популяризират селскостопанските дейности, особено сред децата и младите. Първите, за да знаят откъде идва млякото, а вторите – че земеделието може да бъде добра професия, а всички заедно – да са загрижени за природата. Фермата е посещавана от студенти по аграрни дисциплини. Освен за еко и селски туризъм тя се превръща в място за обучения по устойчиви практики и бизнес. На територията на „Розино“ е организиран и летен лагер на ЮНЕСКО за биосферните паркове, на който са присъствали специалисти от цял свят.

Дните на отворени врати са важни и за изграждането на доверие сред потребителите чрез директния контакт. Тук те могат да проследят целия път на млякото от доенето до обработката.

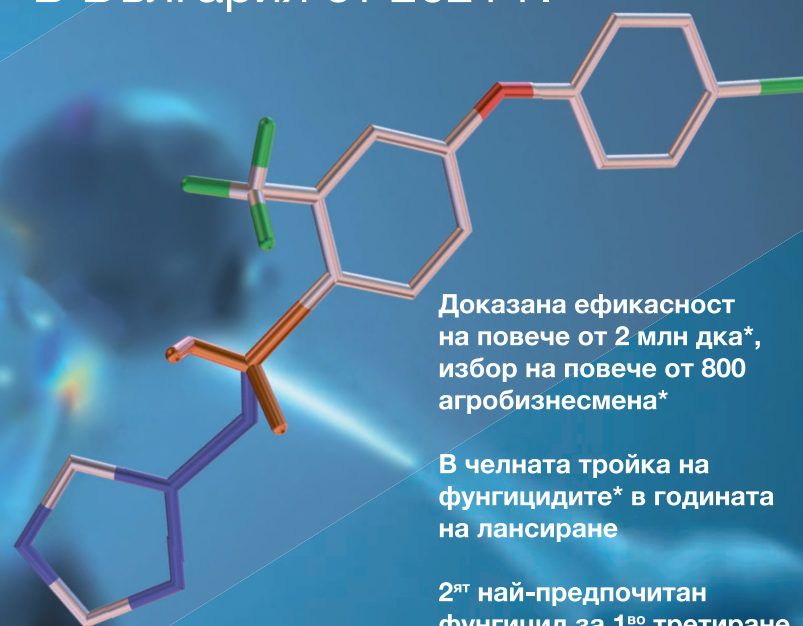
Всекидневната обработка на млякото дава предимство да се произвеждат храни според нуждите на пазара. Отделна изба и хранилище пък са място за дълго зреење на кашкавали и сирена.

Джелато като никое друго

Албина Ясинская е посланик на джелатото по света в Италианската асоциация на майсторите джелатиери. На световни изложения и състезания по джелато тя доказва, че когато целият процес е в ръцете ти – от доене на животните, през измисляне на рецептата, до създаване на краен занаятчийски продукт, превръщаш невъзможно то във възможно.

Ревистар® Флекс

За Визιονерите в Агробизнеса!
В България от 2021 г.

Доказана ефикасност
на повече от 2 млн дка*,
избор на повече от 800
агробизнесмена*

В челната тройка на
фунгицидите* в годината
на лансиране

2^{ят} най-предпочитан
фунгицид за 1^{во} третиране
в житни култури*

BASF
We create chemistry

REVOLUTION
В ЖИТНИ КУЛТУРИ

* Кинетек и вътрешни данни

Употребявайте продуктите за растителна защита по безопасен начин. Преди употреба прочетете етикета и информацията за продукта за растителна защита. Повече информация търсете на www.agro.basf.bg или **BASF Решения в земеделието**.

България винаги ще има **силен агросектор**

РАДИНА ИВАНОВА

„Не се съпоставяй с колегите си тук, съобразявай се с най-високите стандарти и постижения в световната аграрна наука“. Това е съветът, който доц. д-р Божидар Иванов помни и следва още от постъпването му в Института по аграрна икономика. А образци от световно равнище не му липсват. Старта на научната си кариера поставя с докторантура в университета „Кюшу“ във Фукуока – Япония. Следвал е и в Щатите, от първо лице е запознат и с научния напредък в Китай, Израел, страни от Европа.

Още по-полезното е, че **наученото той внедрява у нас**

и поставя родната наука на ново стъпало. Как да пресметнеш бъдещето, да правиш сценарии, които дават важна и надеждна основа да бъдем по-подготвени и да вземаме информирани решения, е въпрос, с който често се обръщат към Института по аграрна икономика. Т.нар. проектно моделиране всъщност е школа, която се е налагала и утвърждавала с десетилетия в САЩ. В Европа подобни методи не са били популярни, но тяхната безспорна полезност и многостранна приложимост в последните 20-25 г. предопредели тяхното бързо на-

Доц. Божидар Иванов е ръководител на десетки научни и приложни проекти в земеделието.

влизане и използване, казва доц. Иванов. Те ще бъдат като мост между настоящото иконометрично моделиране, изкуствения интелект и информационните алгоритми.

Моделирането е един от възможностите и полезни научни инструменти, с които работи Божидар Иванов и предава на младите си колеги от Института по аграрна икономика и на екипа на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство – САРА към ИАИ. Него Иванов ръководи от създаването му през 2013 г.

Да вземеш най-доброто от най-добрите

За доц. Иванов има един

основен принцип в науката – да се работи много, стъпвайки на съществуващото знание и взимайки най-доброто от всички. Науката никога не спира, експериментирането не трябва да бива прекъснато и стремежът към усъвършенстване на методологията и инструментариума трябва да бъдат водещи. Негови възпитаници и учители са не един – проф. Храбрин Башев и проф. Румен Попов от ИАИ, преподавателите от студентските му години в УНСС – доц. Димитър Терзиев, проф. Пламен Мишев, проф. Дойчинова, проф. Кънчев, проф. Михайлов, проф. Трънков, проф. Масао Цуджи, негов ръководител от Кюшу, проф.

Уилям Майерс от Университета в Мисури, където е специализирал. През всички академични години е черпил мъдрост и от много колеги и изявени учени в селскостопанската наука като акад. Атанас Атанасов, проф. Иван Станков от Тракийския университет, колегите му от Аграрен университет – Пловдив.

Безспорен принос и заслуга в неговото развитие има работата му с практиката, с реалните хора и специалисти от земеделието, браншовите съюзи. Откриването на това колко важна е приложната страна на науката дължи на познанието си с Мила Бошнакова от Департамента по земеделие към американското посолство и Лин Дафт от борда на директорите на Фондация „Америка за България“.

Онова, което е особено у нас обаче през последните десетилетия, е, че науката остава малко встрани от обществения живот. Все още тя не е най-привлекателното място за развитие и посвещение на младите хора. Една от причините е, че изисква много търпение и самозаложба, а накрая не

Той е с по-малък въглероден отпечатък спрямо водещите в ЕС, казва доц. Божидар Иванов

е сигурно, че си е струвало всички тези инвестиции, смята ученият. Той е поел този път на развитие, защото вярва, че като земеделска страна България винаги ще има силен селскостопански сектор. Макар да намалява своя дял в икономиката през годините, тук не става дума само за икономика, а за качество на живот, защото храната е в основата му.

Климат, емисии и между тях земеделие

XXI век бележи началото на нова икономическа епоха, която всички наричат Четвъртата технологична революция на човечеството – информационната. Индустриалният период вкарва човечеството в остър конфликт с природата и климата. Тези предизвикателства ще трябва да бъдат решени по умен и интелигентен начин, а земеделието трябва да се трансформира. Световното земеделие допринася за около 10% от парниковите емисии и Европа иска да ги намали. Това може да стане само чрез много повече наука и иновации.

В България екологичните проблеми в земеделието, за щастие, не са толкова големи, като ние се характеризираме с малък азотен отпечатък в почвите, както и ниско отлагане на химически средства в земеделската продукция. Парниковите емисии са по-малки, отколкото средното на единица площ в ЕС. В същото време изследването на доц. Иванов прогнозира, че целите, мерките и действията, които си поставя ЕС,

ще засегнат много по-силно развитите

и водещите в земеделско отнoшение страни и в по-малка степен родния отрасъл.

Мико Аплай® ЕндоМакс

Микоризни гъби за силна коренова система, подобрен хранителен и воден режим

02/ 962 49 01

www.sab.bg

SUMITOMO CHEMICAL
AGRO EUROPE S.A.S.

СЕЯЛКИТЕ СИВА НОВА

Достъпна No-Till Технология от 30 000 лв

ВУКИ
www.vukibg.com

гр. Пловдив, ул. Иван Вазов 92,
тел.: +359 32 642 404, +359 888 38 48 09
e-mail: trade@vukibg.com

гр. Съединение, ул. Шести септември 87,
тел.: +359 888 38 42 92
e-mail: vukodinov@vukibg.com

ИВО КУМАНОВ

Иво Куманов, управител на НИК:

Новите тенденции – поливно земеделие и соларна енергия

- Каква беше 2021 г. за вас и за компанията?

- Динамична - както за сектора, така и за нас. Освен големия интерес към проектите по ПРСР наблюдавахме и интерес към автономните машини.

През юни представихме първия в България автономен трактор Robotti, а през септември започнахме да предлагаме агродронове на лидера в сферата - XAG. И двете решения дават повече свобода и гъвкавост на фермерите при работата им на полето, както и възможност за оптимизиране на разходите. Представихме и революционната система за селективно пръскане - Berthoud SNIPER. Тя разпознава сама плевелите, което намалява употребата на пестициди и прави по-ефективна растителната защита.

Тези технологии ще помогнат на земеделието все повече да разчита на автоматизацията, роботизацията и изкуствения интелект и много по-малко на човека.

- Кои ваши решения са в помощ на земеделците при справянето с климатичните промени?

- Тук на помощ идват високопроизводителните машини, с чиято помощ фермерите се справят лесно със сите срокове за работа.

Друго решение, към което повече земеделци се обръщат, е напояването и

системите, които ние предлагаме в лицето на Valley, които са лидер в механизирания напояване с над 54% пазарен дял в света. През следващата година ни предстои инсталация на рекорден брой системи за напояване в България. При тях е характерно, че все повече се автоматизират до степен, до която могат да работят без човешка намеса.

- Има ли място соларната енергия в стопанствата у нас?

- Земеделците са зависими от енергията също както всеки друг бизнес. Нашите партньори от Valmont Industries (производител на Valley) в последните няколко години инвестираха в посока специфични енергийни решения за земеделски производители. Едната от инвестициите им беше в бразилска компания Solbras с 10-годишен опит в осигуряването на слънчева енергия за нуждите на земеделието, другата е италианската компания Convert, която е лидер в системите за монтаж на соларни панели, които следват движението на Слънцето. С това решение в нашето портфолио можем да обезпечим нуждата от елзхранване не само на поливните системи, но и

на производствените мощности в стопанствата на нашите клиенти.

- Какви са вашите очаквания за 2022 г.?

- През идващата 2022 г. ще отбележим своята 20

годишнина. Това е важен момент за нас, тъй като за този период успяхме да изградим екип от над 260 човека, които работят в три държави - България, Румъния и Италия. Фокусът ни като

компания е върху решенията за автоматизация на земеделието, тъй като вярваме в каузата да помагаме на фермерите да произвеждат повече и по-качествена храна с по-малко ресурси.

ВСЕКИ СЕЗОН Е РАЗЛИЧЕН. НО ВАШИЯТ ДОБИВ ОСТАВА ВИСОК.

ТОП ГЕНЕТИКА
FIELD SHIELD

ИНСЕКТИЦИДНА ЗАЩИТА

ACCELERON
SEED APPLIED SOLUTIONS

ELITE

Ако продуктът...

(Продължение от X-а стр.)

Държавата не е длъжна да осигурява финансиране и дори субсидии, а да осигури възможно най-добрата бизнес среда, е разбирането на бизнесмена. „Често производители и предприемачи влагат огромна енергия в работата си, това ги изпепелява и им пречи да видят голямата картина“, казва той.

Пекалиев е убеден, че непрекъснато трябва да се инвестира в знания и да си сверява часовника със световните практики. Затова с партньора му са обиколили почти всички големи държави, популярни с производството на ягоди. Заимствали са опит от Нидерландия, Щатите, Испания, Полша.

„В някои неща ние сме по-добри, в други - те. Не сме по-глупави, но българите сме възнезнайковци и затова често пъти поемаме в грешни посоки“, разсъждава Наско.

„За жалост, не всеки в сферата на агробизнеса осъзнава, че има нужда от развитие, от нови технологии и наука. Ако не инвестираш и не се развиваш, пазарът те изхвърля на секундата. В сферата на селското стопанство най-често губим заради собствените си грешки, които допускаме в производството, а не заради внос, нелоялна конкуренция, държава или природни бедствия“, смята производителят на ягоди.

www.dekalb.bg

Декалб® е търговска марка на Байер Груп.

България вече е на картата

Автоматизираната система контролира подаването на вода и торове

ВАНЯ ВЕЛИНСКА

Чували сме много истории за това как една простица идея се превърнала в успешен бизнес. Именно така започва и историята на тримата млади съоснователи на ONDO – Smart Farming Solutions. Фирмата стартира дейността си само преди година и половина, вече работи с 20-ина фермери и за малкото време е спечелила доверието на клиентите си, натрупала е и много информация, полезна за бъдещото ѝ развитие.

„От 15 години имаме друга фирма, която се занимава с разработки на софтуерни услуги за различни бизнеси, но ONDO, която е свързана със земеделието, регистрирахме през 2020 г.“, разяснява управителят й Илия Йорданов.

„Дълги години работих в една компания, където се занимавах с автоматизация на напоителни системи – включва се в разговора Ивайло Енев, изпълнителен директор и мениджър продажби. – Така че познавах реалностите на пазара и

разбрах, че има нужда от продукт, който да е насочен към автоматизацията не само на поливната дейност, но и на всички други процеси при отглеждането на културите. И говорим за една сериозна ниша, свързана с интелигентно земеделие за управление на системи, която не е заета. В същото време искахме тя да е

подходяща за малките и средните фермери.

защото за големите има подобни решения, те обаче са твърде скъпи и непосилни за малките и средните производители. Ние търсим масовост за продукта и мисля, че я постигнахме.“

„Бях си направил напоителна система вкъщи в двора и се обадих на Иво, с когото сме състуденти от университета, за да ме консултира за подходяща система за автоматизация. Исках тя да се управлява от телефон, защото нямам време за губене в пускане и спиране на кранчета. Той обаче ме изненада, като

каза, че няма такава система. Тогава решихме да я програмираме. Това беше по същество началото на ONDO“, допълва разказа и третият съосновател – Иван Драгоев, технологичен директор и мениджър стратегическо развитие.

И така – малко случайно, от едно хоби, професионалната система за управление на напоителния процес става факт.

Автоматизираното управление представлява мултисистема, с която се контролират процесите по напояване и хранене на растенията и която може да се прилага при различни видове земеделски стопанства – както на открити площи при лозя, билки, овощни и зеленчукови култури, така и при всички редови полски култури, които използват капково напояване и дъждуване, а и в култивационни съоръжения. Продуктът е изключително подходящ за оранжерии, тъй като в тях се осъществява и климат контрол. Това важи и за всички системи в оранжерии – поддържане на температурната среда, влажност, отваряне

Системата за управление на напояването, прецизното торене и климат контрол, разработена от ONDO, се използва в над 20 стопанства

и затваряне на шлюзове, включително управление на термоекрани, мъглуване, вентилатори и т.н.

„Всъщност цялата система е 100% базирана на сензори, които дават информация, вследствие на която се взима адекватно решение какво е необходимо да се предприеме – казва Иван Драгоев. – Това се осъществява чрез събирането на реални данни, които се препращат към оборудването, което следва да се контролира.“

„Цялата информация в компютъра е достъпна за фермера, който през различни мобилни устройства може да проследява какво се случва – допълва Ивайло Енев. – Чрез него той може също да се свърже с нас, както и да контролира определено действие, което иска да се случи. Например да отвори проветрителите, да пусне вентилаторите, да проследи температура, влага и т.н. Целият процес може да бъде и ръчен, и автоматичен, като за целта се задават определени характеристики. Предлагаме и допълнителното оборудване, което се свързва с основния контролер (компютър) – например метеорологична станция. Тя се монтира навън, за да следи различни параметри – сила и посока на вятъра, слънчева радиация, валежи и количества, хранителен възел и други компоненти.“

„Автоматизираната система е

индивидуална за всяко стопанство.

проектира се според нуждите и желанията на ферме-

ра. Системата позволява постоянно надграждане – казва Илия Йорданов. – Контролерът е един, а вече колко клапана ще се вържат за напояване или колко проветрителите ще се управляват, зависи от спецификата на всяка открита или закрыта площ. Вече имаме клиенти, които започнаха с инсталиране на ONDO върху част от стопанствата си и сега започват работа върху цялостно покритие с ONDO.“

Друго важно, на което обръщат внимание младите иноватори, е получаването на нотификации под формата на аларми, когато нещо в процеса се отклони от зададените параметри.

Възможно е например да се спуска някоя тръба, да има изтичане на вода. Това се засича мигновено от системата, а фермерът може бързо да реагира и да отстрани проблема.

Безспорно автоматизираната система спестява не само финансови средства за водния ресурс, но и носи редица ползи за по-ефективно производство с ниска себестойност, което да е много по-конкурентно. Показват го и резултатите в стопанствата, където системата вече работи.

„Ефектът е различен в зависимост от това какво е било състоянието, преди да се инсталира системата – разяснява Илия Йорданов. – Например, ако досега не е имало капково напояване, икономията на вода е над 80%, ако е имало – тогава ефектът е по-малък, естествено, но количеството на използваната вода намалява осезаемо.

РАЛОМЕКС®
„МАШИНИ ЗА МОДЕРНО ЗЕМЕДЕЛИЕ“

0889 38 55 23; 0887 22 96 02
order@ralomex.com; ralomex@mail.bg
www.ralomex.com

Тракторни валащи от 4,5 до 10 м

Плугове навесни и прикачни за дълбока оран

Дискови брани от 2 до 10 м

2 ГОДИНИ ГАРАНЦИЯ

Разрохквачи навесни и прикачни с ротори

Окопни култиватори с/ без торовнесяне

Култиватори компактни

ФУРАЖНИ КУХНИ И ЦЕХОВЕ
МАШИНИ ЗА МЮСЛИ, ЧУКОВИ МЕЛАЧКИ, СИЛОЗИ
СМЕСИТЕЛИ ЗА ФУРАЖИ, ЗЪРНОЧИСТАЧКИ, ШНЕКОВЕ

Gruber®
Technologische Projekt für die Tierhaltung

Фуражна кухня за мюсли
Отличена с I място за иновации 2019 в селското стопанство

AgroVista
technology solutions
GSM 0884741878
info@agro-vista.com
www.agro-vista.com
www.zarnotechnika.com

На автоматизацията в земеделието

Това се дължи именно на сензорите, които казват кога и колко да се полива. Ефектът е и върху ангажираността на хората във фермата, тъй като работата става по-организирана. В общия случай и на база на обратната връзка от клиентите ни имаме около 30% спестяване на вода, 30% намаляване на ангажимента на служителите, 20% увеличаване на добива и 3 пъти по-бърза реакция при грешка. §

Какво всъщност си купува фермерът, когато инсталира ONDO? Това е хардуер, който е разработен в зависимост от функционалностите на система за управление, от която се нуждае, казва Илия Йорданов. На база на това се плаща годишен абонамент. Бизнесмоделът им се базира на нисък праг на инвестиция откъм хардуерно оборудване и последващ абонамент. Това гарантира на фермера, че

Тримата съоснователи на стартап компанията

СНИМКА: АНДРЕЙ БЕЛОКОНСКИ

системата ще работи коректно и неговите

разходи ще намалее, а добивите ще се увеличат

Първият клиент, който се възползва от услугата на ONDO, е агроном от Се-

верна Македония. Последват го и родни стопанства, в които се отглеждат ягодоплодни култури – боровинки, малини, ягоди, къпини, оранжерии за рози, оранжерии със зеленчуци – домати и краставици, оранжерии с биопроизводство на картофи, бейби са-

лати, моркови, лук, кейл, магданоз и др., а също и производител на царевица.

Целта на иноваторите е

да направят земеделието в България по-привлекателно,

особено за младите хора, за които дигиталните процеси са ежедневие и естествена част от живота им. „Фермерите не просто стопанисват земя, те са мениджъри на високо ниво, които трябва да оперират в нестабилна среда – липса на хора, ресурси и климатична непредвидимост, така че се стремим продуктът ни да е лесен за употреба, да спестява време, казват още тримата съдружници. - Има много идеи, които ще реализираме в бъдеще, но и към момента функционалностите, които сме направили, са достойна конкуренция на световните разработки“, убедени са те. Някои от автоматизациите на чуждестранните компа-

нии са направени преди 20-30 години и не са пипани оттогава, морално остарели са. Разработени са от фирми, които предлагат тръби и маркучи за капково напояване, а автоматизацията им е като допълнение, за да увеличава продажбите“, обясняват те. В ONDO се ръководят от тъкмо обратната философия – автоматизацията решава истинските проблеми на фермерите, останалите компоненти са само средството за това.

„И нещо много важно, което трябва да се знае – акцентира Ивайло Енев. - Нашата система е изключително сложна под видима повърхност, но досегът на ползвателите с нея е елементарен – лесна е за работа, достъпна, не са нужни специфични технологични познания от страна на фермерите, за да могат да я ползват максимално ефективно. Разучават я буквално за няколко часа и започват да я прилагат веднага.“

В дългосрочен план целта на фирмата е да изгради мрежа от партньори в Европа, които финансово да са мотивирани да извършват инсталиране на системата, поддръжката ѝ и цялостното обслужване на клиентите. Това е успешният модел, с който работят и големите световни компании.

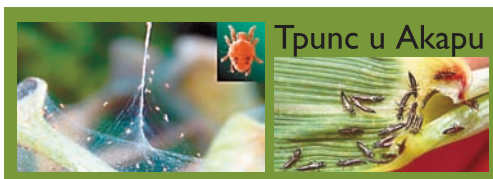
„АМИТИЦА“ ООД - НОВИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА НОВОТО ВРЕМЕ

НАТУРАЛИС - почвен и листен инсектицид,
с регистрация
№ 01 402 от 10.05.2016 г. за телен червей при:

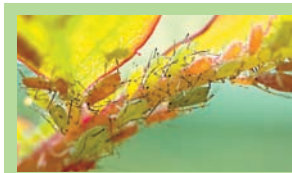
◎ Царевица ◎ Слънчоглед ◎ Картофи

Белокрилки

Трунс и Акари

Листни
въшки

Телени
червеи

Черешова
муха

Крушова листна бълха
и плодови
мухи

УСПЕХЪТ НИ ОБИЧА!

Фирма „Амитица“ има над 27-годишен опит в земеделието и растителната защита. Предоставя на клиентите си информация и знание, изготвя технологии за растителна защита, отличени на национално и световно равнище.

Основните предимства на продуктите на „Амитица“ са, че са регистрирани в БАБХ, няма остатъчни количества, няма резистентност и не е необходимо клиентите да затварят пчелите си.

Още за продуктите, предлагани от „Амитица“ ООД на българския пазар, като Ним Азал Т/С, Лимоцид, Мадекс, Ранакс можете да научите на

<https://amiti.org/>

ИСТИНСКИ НОВИЯТ хербицид

Квелекс[®]

Arylex[™] active

ХЕРБИЦИД

**Моето земеделие,
нашето бъдеще!**

- Бърз и категоричен контрол на всички широколистни плевели, включително и „Неунищожимите“
- Истински новият хербицид, с ново активно вещество, срещу широколистни плевели
- Широк прозорец на приложение, префектен контрол при различни климатични условия и без ограничения в сеитбооборота